



Ponjo z útesu  
nad mořem

**Klíčová slova:** (5) proměna, dobrodružství, odvaha, moře, přátelství

# 1. Základní informace pro učitele

Film je vhodný pro 1. stupeň ZŠ  
Oblasti RVP – vhodný předmět:

## Člověk a jeho svět

ČJS-5-4-05 zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat

## Člověk a příroda Český jazyk

ČJL-3-1-07 na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev

ČJL-5-3-04p Rozlišuje pohádkový svět od reálného

ČJL-5-1-04 reprodukuje obsah přiměřeně složitě sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta

ČJL-5-3-01p, ČJL-5-3-02p vypráví děj zhlédnutého filmového nebo divadelního představení podle daných otázek

FAV-5-1-07 slovně vyjadřuje děj, situace, příběh promítnutého filmu (animovaného, hraného); zaujímá osobní stanovisko k jednání postav a vyjadřuje svůj názor na film jako celek

## Výtvarná výchova

VV-5-1-05 porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace

VV-3-1-02 v tvorbě projevuje své vlastní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy,

barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace

VV-3-1-03 vnímá události různými smysly a vizuálně je vyjadřuje

VV-5-1-05p vyjádří (slovně, mimoslovně, graficky) pocit z vnímání tvůrčí činnosti vlastní, ostatních i uměleckého díla

# 2. Základní informace o filmu

Japonsko, 2008, 100 min, animovaný, dobrodružný, fantasy, rodinný

**Režie:** Hajao Miyazaki

**Hudba:** Džó Hisaiši

# 3. Synopse filmu:

Velmistr světové animace Hajao Miyazaki přenáší příběh Malé mořské víly do současnosti v gejzíru vizuálně podmanivé fantazie. Ponjo z útesu nad mořem představuje režisérův doposud nejsvobodomyšlnější a nejhravější film. Setkání malého chlapce s rozvernou bytůstkou z vodní říše slouží jako rámec pro strhující dobrodružství nespoutaná racionalitou. Z proslulé přehlídky v Benátkách si snímek odnesl dvě ceny.

# 4. Hlavní témata filmu a inspirace pro výuku a metodickou podporu

## Přírodní síly – Moc moře (člověk vs. příroda)

Ve filmu sledujeme setkání světa lidského, reprezentovaného chlapcem Sósukem, Lisou

a obyvateli domova pro seniory, a tajemného přírodního světa, z něhož přichází rybka s lidskou tváří Ponjo. V mořském světě vládnu síly, kterým člověk plně nerozumí a mohou být pro něj osudné. Síly moře (přírody) zde ovládá mocný čaroděj a jeho žena, bohyně Kannon.

Toto téma metaforicky zobrazují scény prologu, obrazy, kdy čaroděj ovládá vlny a ty stoupají a zaplavují, příchod a průběh tsunami, scéna u hřbitova lodí, krajina zaplavená vodou.

Jak se ve filmu projevuje moc přírody a kdo přírodní síly ovládá? Kdo chce moře chránit? Proč nechce čaroděj Ponjo propustit? Bojí se lidského světa?

Viděli jste někdy tsunami nebo jiné vodní jevy (povodně, rozvodněná řeka)?

Možno s dětmi mluvit o skutečné tsunami: Byla vlna tsunami v pohádce způsobena skutečnými přírodními silami? Jak vzniká tsunami v přírodě bez pomoci pohádkových sil?

## **Znečištění moře, potažmo přírody člověkem**

Co způsobilo, že Ponjo uvízla na mělčině? (Scéna lovu ryb, tažení odpadků v síti, uvíznutí v lahvi, povalující se odpadky na pobřeží. Když čaroděj stíhá Ponjo, kterou má Sósuke v autě v kyblíku, projíždí znečištěnými vodami pobřeží plnými odpadků – vrhá to na člověka negativní světlo. Kontrast s první scénou – prologem, kde probíhá stvoření a je zobrazen čistý podmořský nádherný svět.)

Jak se stalo, že se Ponjo stala částečně člověkem? (Pořezání o střepy a olíznutí krve Sósukeho.)

## **Síla odvahy a odhodlání**

Ponjo, svým původním jménem Brunhilda, má takovou touhu podívat se do světa, že neváhá vydat se do širého moře a pak i mimo dosud jí známý svět – na souš, do světa člověka. Ponjo se touží stát člověkem, chce být nablízku Sósukemu, který ji osvobodil z lahve, má ho od první chvíle setkání ráda.

Umíte si představit, že opustíte vše doposud známé a bezpečné a vydáte se do neznáma?

Máte i vy nějaký svůj sen, který by se ostatním zdál bláznivý a nemožný? Dokázali byste za ním jít i ostatním navzdory jako Ponjo?

Jak se ve filmu projevuje Sósukeho odvahy? Jakou zkouškou musí Sósuke podstoupit? Co z toho, co Sósuke podnikne, by pro vás bylo nejtěžší a proč? Zvládli byste sami zůstat doma a postarat se o dům? Vydali byste se vy sami s Ponjo na moře hledat maminku? Kdy jste se sami v životě museli zachovat nejdovazněji?

(Sósuke se zamiluje do rybky a neváhá za ní skočit, když mu ji čaroděj mocí vln spláchne zpět do moře. Zůstává v domě, když Lisa jede do domova seniorů, jede s Ponjo na zvětšené lodičce hledat Lisu, jde do temného tunelu, když hledá Lisu...)

Kdo je ve filmu ještě odvážný kromě Ponjo a Sósukeho?

(Lisa – nebojí se sil moře, když začíná tsunami, když jede zpět domů a pak do domova, otec námořník...)

## **Přijetí jinakosti**

Sósuke vysvobodil rybičku a hned si ji odnesl domů, do školky.

Měl přemýšlet, zda by jí nebylo lépe, kdyby ji hodil zpět?

Sósukeho maminka Ponjo přijímá domů, ačkoliv jí vůbec nezná. Dokázali byste takto snadno někoho přijmout k sobě domů a sdílet s ním svůj prostor?

Ponjo se několikrát znovu vrátí do podoby rybičky. Jaká je Sósukeho reakce a co o jejich přátelství vypovídá?

## **Láska, přátelství a láskyplné vztahy**

Inspirace filmu Malou mořskou vílou od H. Ch. Andersena je převedena do dětství, kdy pětiletý chlapec a malá rybka dokáží zvládnout velké věci, aby mohli být spolu.

Silné vztahy si možná spojujeme spíše s dospíváním a dospělostí. Zde o nich můžeme mluvit i s menšími dětmi. Spojují se zde síla jejich odhodlání a kouzla přírody.

Máte nějakého opravdu blízkého kamaráda/ kamarádku ve vašem věku? Myslíte, že byste si spolu poradili v náročné či nebezpečné situaci?

Ponjo se stala člověkem díky tomu, že všichni spojili síly – ona, Sósuke, její sestry, maminka, ale také lidé z domova.

Stalo se vám také někdy, že se něco důležitého podařilo díky společnému úsilí?

Jaké můžeme ve filmu pozorovat vztahy? Kdo v příběhu koho potřebuje? Máte kolem sebe obětavé lidi?

**Ponjo – Sósuke:** Sósuke přijímá Ponjo i v její rybí podobě.

**Ponjo – svět lidí:** Ponjo přichází ze světa přírody, vládne nadpřirozenými silami a užívá je ve prospěch ostatních – scéna, kdy pomáhá Lise zprovoznit generátor, pomáhá miminku a jeho rodině a pak už nemá sílu a mění se zpět v rybu – pomáhá až do vlastního vyčerpání sil.

**Maminka – syn:** Jaký má ve filmu Sósuke vztah s Lisou?

Umíte si představit, že by vám maminka svěřila zodpovědnost hlídat dům? Maminka má v syna velkou důvěru, když ho nechá doma a jede za seniory.

**Maminka – tatínek:** Vzájemná láska rodičů – strach Lisy o jejího muže, scéna komunikace světlem. Proč je Lisa na tatínka nepřijemná a nechce s ním mluvit?

**Maminka v roli pečovatelky – lidé v domově:** Láska jako zodpovědnost Lisy za staré lidi v domově – jede za nimi navzdory nebezpečí tsunami.

**Sósuke – lidé v domově:** Důvěřuje staré paní, která předvídá tsunami a odrazuje děti od naslouchání čaroději.

**Čaroděj – Ponjo:** Proč Ponjo mluví láskyplně jen o mamince, ale ne o otci čaroději? Chtěl jí čaroděj

uškodit? Stalo se vám, že vás rodiče nechtěli pustit někam, kam jste moc chtěli? Jaké k tomu mohli mít důvody?

### Čaroděj – lidé

Jak na vás působila postava čaroděje? Byl podle vás zlý? Jaký měl vztah ke světu lidí a proč? Jaké byly jeho záměry? Proč nechtěl Ponjo umožnit, aby se stala člověkem?

### Další možné náměty k diskusi

Říká se, že lidé jsou utvářeni místem, kde žijí, jiní jsou v horách, v nížinách nebo právě ti žijící u moře. Jací byli Sósuke, Lisa, lidé ve filmu, žijící u moře, jejichž životy je s mořem spojené (jako třeba námořnické povolání Sósukeho táty).

Před filmem je možné děti upozornit, aby vnímaly také hudební složku filmu. Hudba tvoří podstatnou součást díla, umocňuje vizuální a obsahovou stránku filmu a v některých částech je inspirována, stejně jako příběh, Wagnerovou operou Valkýra.





Pracovní list  
Ponjo z útesu  
nad mořem

Milý diváku, milá divačko,

animovaný film japonského režiséra Miyazakiho a studia Ghibli vypráví o velkém přátelství a odvaze, kde děti jako ty podnikly velké dobrodružství, aby mohly být spolu. Ve filmu můžeme živě pocítit obrovskou sílu přírody i stopy, které v ní zanechává člověk. Tvůrci si dali velkou práci a nakreslili každý jednotlivý detail, každou mezeru a vlnku a vytvořili na 170 000 kreseb. Pro postavu hlavního hrdiny použil režisér jako předobraz svého syna.

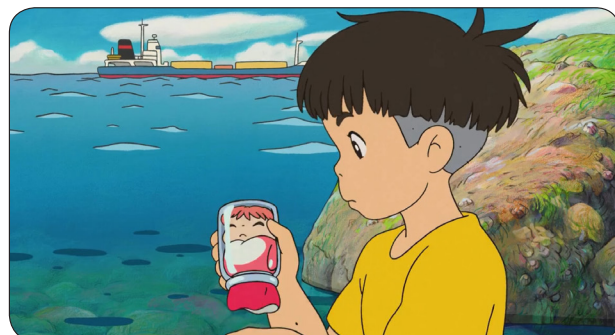
Možná jsi v gejzíru krásných a napínavých obrazů ne všemu rozuměl/a. Nyní se k některým tématům filmu společně vrátíme.



## Úkol 1 – Pozorný divák pro dítě

Spoj obrázky s číslem podle toho, jak šly ve filmu za sebou. Každému obrázku přiřaď název.

1. Ponjo se shledává poprvé jako holčička se Sósukem
2. Sósuke našel Ponjo na břehu moře
3. Sósuke vezoucí spící Ponjo na zvětšené lodce a hledající Lisu
4. Sósuke se setkává s Kannon
5. Ponjo u čaroděje Fudžimota
6. Lisa zanechává Sósukeho doma s Ponjo a chystá se zpět do domova



# Úkol 2 – Povídej si o filmu



Jaké můžeme ve filmu pozorovat vztahy?

Zkuste graficky zaznamenat, kdo měl ke komu jaký vztah (**červeně = laskavý pozitivní**, **černě = negativní**, **zeleně = jiný** – napište jaký). Možná se některé vztahy v průběhu filmu proměnily. Zaznamenejte i váš vztah k postavám.



**Já (divák)**



Jak na vás působila postava čaroděje? Byl podle vás zlý?

Napiš, jaký ještě podle tebe byl.

Jaký měl vztah ke světu lidí a proč? Jaké byly jeho záměry?

Proč nechtěl Ponjo umožnit, aby se stala člověkem?

Kdo je a jaký je čaroděj Fudžimoto? Zakroužkuj.

bojí se lidí

bratr Ponjo

laskavý

nemá rád lidi

zlý

kdysi také byl člověkem

chrání moře

otec Ponjo

.....

.....

.....

.....

.....

.....



## Úkol 4 – Kreativní úkol (kreslení a jiné)



Umíte si představit, že opustíte vše doposud známé a bezpečné a vydáte se do neznáma?

Kam byste se v takovém případě chtěli podívat?  
Kdybyste měli možnost stát se někým jiným, stát se součástí jiného prostředí, kam byste chtěli patřit?

Zkuste si představit, že také procházíte takovou proměnou jako Ponjo.

V co byste se chtěli proměnit? Nakreslete sebe, jak vypadáte – v mezifázi a v konečné fázi.

--	--

Ponjo měla několik podob a měla velkou moc.

Kdybyste mohli mít nějaké kouzelné schopnosti, které by pomáhaly světu, jaké by to byly? Vymyslete 3 a napište/nakreslete je.



--

